

**Eger Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése**

**Eger MJV Közgyűlésének Városi Urbanisztikai, Klíma és Környezetvédelmi Bizottsága**

**Lovász Imre irodavezető, Eger MJV Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda**

**Kacsó János, Eger MJV főépítésze, Eger MJV Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Iroda Főépítési Csoport**

részére

**E g e r**

**Tárgy:** Közterületi szoborállításhoz

**Dobó István tér 2.**

előzetes elvi hozzájárulás kérése

**3300**

**Tisztelt Közgyűlés!**

**Tisztelt Bizottság!**

**Tisztelt Irodavezető Úr!**

**Tisztelt Főépítész Úr!**

A fertálymesterség régi magyar tisztség, feladata elsősorban a helység védelmének ellátása volt. Ezt bizonyítja egy, a Város IV. negyedének polgárai által írt szöveg is, mely szerint a helyi hagyomány a város katonai védelmére vezeti vissza a tizedesek eredeti funkcióját: „Amidőn azelőtt való századnak végén egyfelől a tatár, másfelől a török, harmadik részről és ugyanezen században a kuruc rontván és prédálván az országot, valakik ezen város lakosai közül kívánták magukat megoltalmazni ... az ellenséggel kellett szemben állani. Minden tized háznak egy tizedese lévén ... kellett fegyvert fogni és közösen az ellenség ellen menni.” „Minekutána az ország egészen lecsendesedett, és már sok ideig és mindeddig békeességben megmaradt ... a régi kötelességeik fordítottak más közönséges jóra célzó szolgálatokra.” Kolozsvár történetében is olvassuk, hogy az 1400-as évek állandó védekezéséről szóltak, ahol a falak védelmét a decuriók, azaz tizedesek feladata volt megszervezni és biztosítani. Egernek is a török után csak a városfallal bekerített része maradt meg és kezdetekben a kapukhoz (Hatvani-, Rác-, Felnémeti-, Maklári-) voltak rendelve a tizedesek.

Az évszázados hagyományokra és múltra visszatekintő egri fertálymesterségről mondta Breznay Imre az 1936. január 29-i rádióelőadásában:

„A történelemben nincs ugrás, éppen úgy, mint a természetben sincs. A jelen a múlton épül föl s a jövő alapja a jelen; a múltat tisztelni tehát a legnemesebb hagyomány s a régiek példáját követni: okos célszerűség és célszerű okosság.

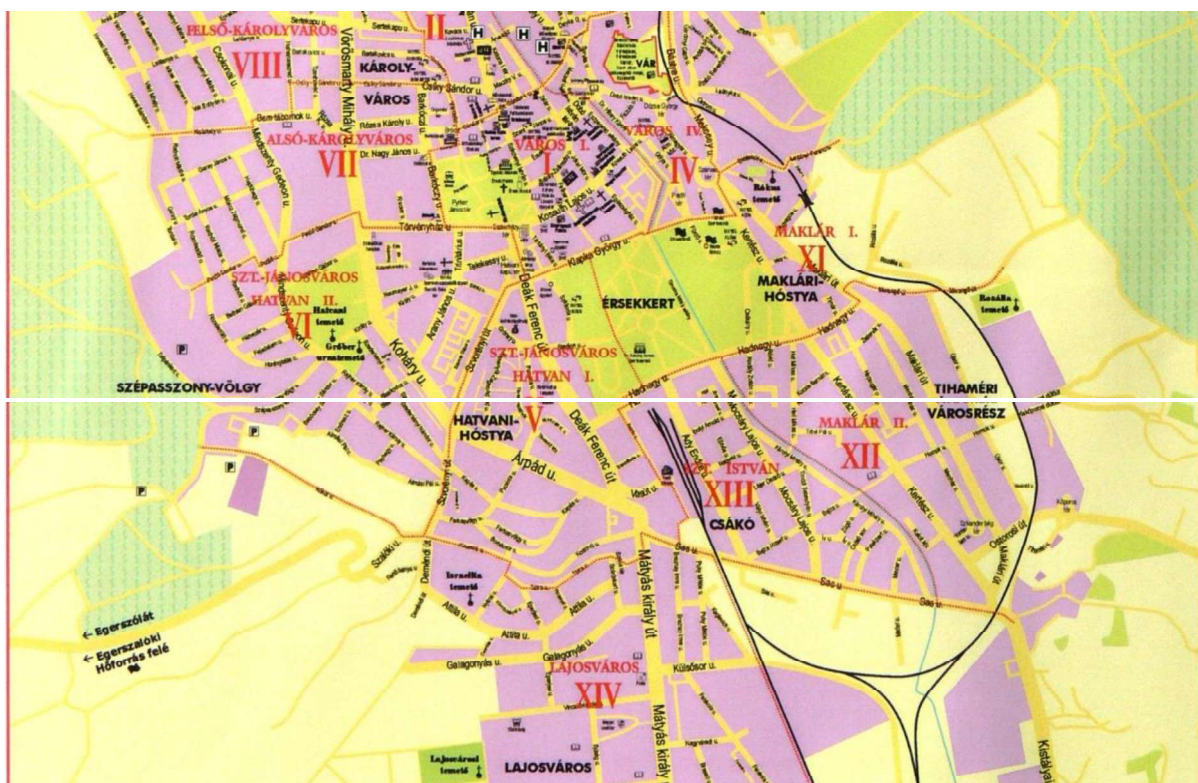
Ezért tartotta fenn Eger város közönsége a fertálymesteri intézményt, amely nálunk egyedüli e nemből. ... „A körülmények szükségessé tették, hogy minden városrésznek legyen a polgárok köréből egy-egy köztisztviselőben álló bizalmi ember, aki tudjon írni és olvasni, s akinek személyes tekintélye segítségére lehessen a város vezetőségének a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban. Már az első

városi jegyzőkönyvek beszélnek az akkori latinos elnevezés szerint a „decurio”-ról (később tizedesről), akinek neve idők folytán „fertyálmester” lett.”

Az egeri fertálymesterség azért különleges, mert Magyarországon egyedülállóan Egerben maradt fenn ez a századokon át, generációról generációra hagyományozódó, koronként változó feladatokkal megbízott tisztség egészen 1950-ig. Az 1996. évtől újjáélesztett Egeri Fertálymesteri Testület alapvető célkitűzései között szerepel, és feladatának tartja többek között:

- a város és környezete történelmi hagyományainak feltárását és ápolását;
- Eger természeti és kulturális értékeinek megőrzését, gyarapítását is.

Egernek az idők során 16 fertálymesteri kerülete alakult ki. A sorban XII., azaz a Maklár II. negyed délről kezdve a Sas út – Eger patak – Hadnagy út – Maklári út és Merengő utcák által metszett területet öleli fel:



A Testület Alapszabálya szerint az azonos negyedben megválasztott fertálymesterek közössége megtestesíti és képviseli a város adott negyedét (fertályát). Őrzi a negyed hagyományait, értékeit. Gyűjti tárgyi és szellemi értékeit, szokásait. A Maklár II. negyed 1889-ben elválasztott fertálymestere volt Kocsis Bernát is, akinek nevét ma a Kertész utca és az Eger csillagda megalapításában közreműködő Hell Miksáról elnevezett utcák között húzódó rövid utca viseli. Kocsis Bernát (1854-1931) egeri földműves alapította a negyedben a földműves olvasókört, amelynek 20 évig elnöke volt, tíz éven keresztül pedig díszelnöki tisztét is ellátta.

Mindezek előre bocsátását követően a Maklár II. negyed fertálymesteri közössége tisztelettel az alábbi kéréssel fordul a Közgyűléshez / Bizottsághoz/ Irodavezető Úrhoz / Főépítész Úrhoz:

A negyed fertálymesteri közössége egy – az egriség elválaszthatatlan részét képező fertálymesteri hagyományoknak közterületi megjelenését tekintve is emléket állító – köztéri szobor felállítását tűzte ki célul, amelyet elsősorban közadakozásból kíván megvalósítani. A köztéri alkotással hiánypótló módon kívánnak tisztelni a Város múltját és jelenét is átító fertálymesteri hagyományok előtt,

megismertetve egyúttal a negyed, a város lakóit és az erre közlekedőket, ide látogatókat múltunk ezen darabjával, melyre büszkéek lehetünk. Eger városának a negyed által fedett része köztéri alkotásokban nem bővelkedik, amely elsősorban a negyed elsődleges lakófunkciójának tudható be. A szoborállításhoz több szempontból is alkalmas teresedése a negyednek a negyed egyik fő közúti közlekedési gerincét képező Kertész utca és a Maklár I. negyeddel határt képező Hadnagy utca kereszteződésében található körforgalom és a helyben lakók által csak „zöld sziget”-nek nevezett, zöldfelületben gazdagabb térrész. Az egri belterületi 6334/4 hrsz-on felvett ingatlan, amely a Kertész utca ingatlana egészen a Szarvas tértől a Homok utcai kereszteződésig, Eger Megyei Jogú Város Önkormányzatának tulajdonában áll, ezen található a nevezett körforgalom is. Sok helyen a körforgalmak (pl. Lengyelországban is), mint közterületek saját elnevezést kapnak, nálunk Magyarországon ez nem így honosodott meg. Célunk, hogy a fertálymesterségnek emléket állító, nívós, a térhasználatot és az esztétikai megjelenést pozitívan befolyásoló, de a körforgalom eredeti közlekedési alapfunkcióját nem veszélyeztető módon és paraméterekkel (a posztamens és a szobor méretei feleljenek meg a köztéri alkotásoktól általában elvárt paramétereknek, a közúti közlekedés veszélyeztetése nélkül, és a zöldfelület legkisebb igénybevétele mellett, hasonlóan, ahogyan a körforgalmi csomópontok zöldfelületeit/központi részét már idehaza is sok településen „díszítik” az adott településre, térségre jellemző táblákkal, térplasztikákkal) az előírt zsűrítetés és a szükséges közútkezelői hozzájárulás birtokában kerülhessen felállításra Eger legújabb köztéri szobra a körforgalom közepén. A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 109. § alapján művészeti alkotás közterületen való elhelyezéséről – jelen esetben úgy is, mint a közterület tulajdonosa – Eger Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése dönt. A döntéshez a műalkotás művészi értékére vonatkozóan szakvéleményt kell beszerezni.

A szobrot a környezetbe illeszkedő természetes alapanyagból, keményfából tervezzük elkészíttetni az Egerben élő és dolgozó Kiss István ffaragó, népi iparművésszel az 1. számú mellékletben szereplő előzetes látványtervnek megfelelően. A felállítás tervezett helye az anyagválasztás okán az alkotás hosszú távú sérülésmentes fennmaradását is szolgálni tudja, tekintettel arra, hogy a szándékos megrongálástól a szobor közterületi elhelyezkedése (körforgalmi sziget) jobban megóvjá azt. A szoborállítás hagyományőrző célzatát erősíti, ahhoz tökéletesen illeszkedik az Egri Fertálymesteri Testület azon szándéka is, hogy az egyes negyedek elhelyezkedését, történetét, nevezetességeit és büszkeségeit a közeljövőben elhelyezendő közterületi „jelek” (információs tábla, köztéri alkotás, stb.) formájában a jelen kor digitális követelményeit is kielégítő módon jelenítse meg a helyben lakók és az ide látogató turisták informálását szolgálva (több nyelven, QR kódos információ-elérést is biztosítva). Ekként a körforgalmi sziget közepén felállítandó szobor kötődése Egerhez, a város és az itt élők hagyományaihoz, történelméhez és jelenéhez a szoborral való közvetlenebb fizikai kontakt nélkül is megismerhető lesz valamennyi arra kíváncsi érdeklődő számára. A szobor anyagválasztásából, tervezett méreteiből és a tervezett elhelyezéséből adódóan közmű alépítményeket nem veszélyeztet. Kezdeményezésünk a szomszédos Maklár I. és Szent István-Csákó negyed fertálymesteri közösségeinek támogatását is élvezi. A szobor és környezete későbbi fenntartásában és gondozásában a negyed fertálymesteri közössége a jövőben is aktív szerepet kíván vállalni. A felállítani kívánt szobor tervezett elhelyezését a 2. számú melléklet szemlélteti, míg a 3. számú melléklet a körforgalmi csomópontot is magában foglaló egri belterületi 6334/4 hrsz-on felvett, önkormányzati tulajdonú ingatlan tulajdoni lap szemléje.

Mint ahogyan minden köztéri alkotás hatást gyakorol az őt körbevevő épített környezetre, úgy a tervezett telepítés, közterületi-, térbeli elhelyezkedés is hatást gyakorol az elkészítendő művészeti alkotásra. Éppen ezen megfontolásból – még a szobor elkészítésére való alkotói felkérést megelőzően kérnénk Eger Megyei Jogú Város Önkormányzatának előzetes elvi hozzájárulását – egyrészt, mint az adott közterület tulajdonosának, másrészt, mint művészeti alkotás közterületen való elhelyezéséről

dönteni jogosult választott testületnek – a tervezett köztéri alkotásnak az adott közterületen történő elhelyezéséhez. Az elvi hozzájárulást követően a művészeti alkotás közterületen történő elhelyezéséhez szükséges eljárást az irányadó rendelkezéseknek megfelelően kívánjuk a továbbiakban lefolytatni.

Bízva az egri hagyományaink tiszteletén alapuló kezdeményezésünk támogatásában!

Eger, 2024. február 12.

Tisztelettel,



**Tóth Péter**

választmányi tag, a Maklár II. negyed fertálmesteri  
közössége nevében és képviselőjeként eljárva

**1. számú melléklet**

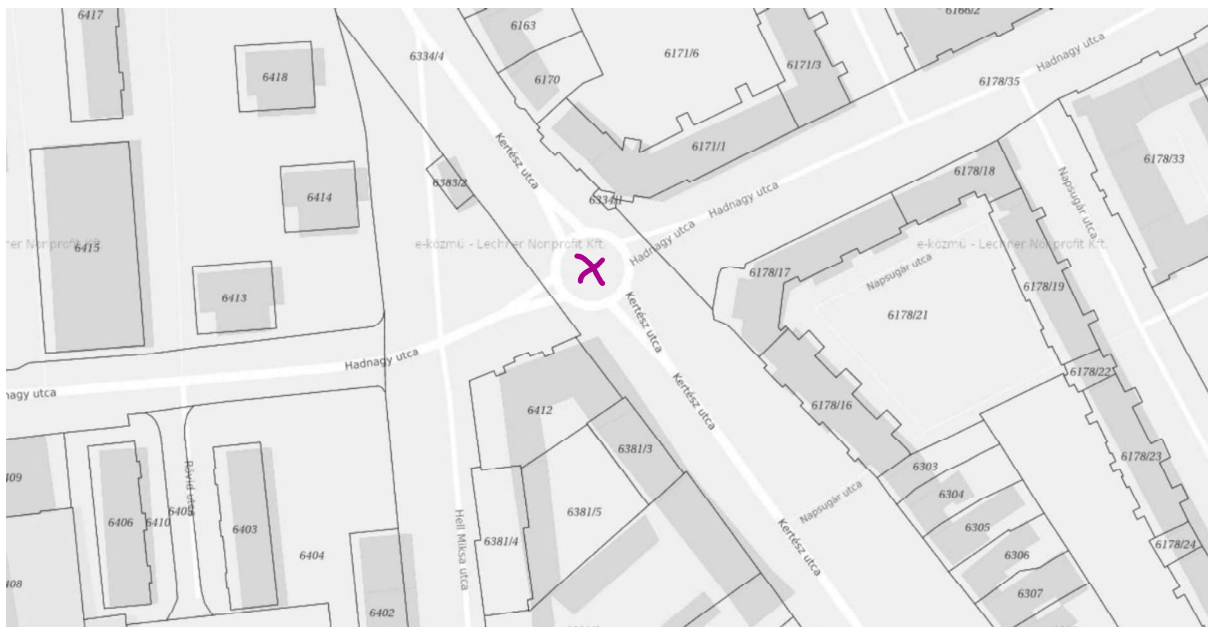
az Eger, Kertész utca – Hadnagy utcai  
körforgalomban felállítani tervezett köztéri szoborról  
készített előzetes látványterv



**Kiss István**  
fafaragó  
népi iparművész



**2. számú melléklet**  
**A felállítani kívánt szobor tervezett**  
**elhelyezését szemléltető térképek**



**3. számú melléklet**

**Az egri belterületi 6334/4 hrsz-on felvett,  
önkormányzati tulajdonú ingatlan tulajdoni  
lap szemléje**